

Meren ja tunturin sylissä

Sonja Siltala vaihtoi kuusi vuotta sitten Helsingin kerrostalot avaraan arktiseen maailmaan. Hän tutkii vanhojen kveenien kasvoja kameran linssin läpi ja tallettaa näkemänsä osaksi Pohjois-Norjan suomalaista historiankirjoitusta.

teksti Kirsi-Klaudia Kangas kuvat Seppo J.J. Sirkka ja Sonja Siltala

Kuulun säveltäjän mukaan nimetty punainen Johannes Brahms -kissa kipittää uhkarohkeasti kaupan kylätien yli heinävarastoon, josta sen emäntä kaa vaalee kunnostavansa tiloja gallerialle. Ränksistyneen rakennuksen takaa avautuu Norjan vuonoista suurin ja itäisin, Varanginvuono.

– Tunturit ja meri ovat saaneet silmissäni rakkausluhteen kaltaisen tilan. Ne ovat jonkinlainen pari, jolla on tiivis yhteys toisiinsa, valokuvana-maalailustalon keittäessä, jonka alkuperäistä ilmettä hän ei ole halunnut modernisoimalla muuttaa.

– Oikeastaan olen vasta täällä oppinut olemaan ylidei juuristani. Opiskeluaikana Taideteollisessa korkeakoulussa suurin osa kurssikavereista oli kotoisin jostain muualta. He kävivät kornilla kotikommunilla, mutta minulla ei ollut sitä mahdollisuutta, Sonja muistelee.

– Täällä helsinkiläisyyden on kerran kuin jotain erilaista.

Herääminen kuville

– Taloni nimi on Kostamogården. Tämä on alkuaan ollut niin kutsuttu va-rankilaistalo, joka tarkoittaa navetan ja asuinrakennuksen yhdistelmää. Talon rakennutti Kostamo-niminen suomalainen perhe, joka oli lähtenyt Kemijärveltä Ruijajan paremman elämän perään, Sonja kertoo valkoisen talonsa historiaa.

– Huoneiden kalustus huokuu 1950-luvun nostalgialta, mutta seinillä on modernia graffikkia ja Sonjan piirtämiä ihmisfiguureita.

– Opiskelin Taideteollisessa korkeakoulussa pääaineena valokuvausta, sivuaineina graffikkia ja piirustusta. Muistan selvästi heränneeni kuville 13-vuotiaana, jolloin koin ongelmaksi sen, etten osannut piirtää ihmistä.

– Valokuvauksen meni piirustusharrastuksen edelle Sonjan ollessa 16-vuotias.

– Varhaisnuoruudessa kiinnostuin arkkitehtuurista ja olin työharjoittelussa Suomen Rakennustieteiden mu-seossa. Unelmoin arkkitehdin ammatista, mutta se kaatuikin keuhkonmenestyksen matematiikassa.

– Valmistuttuani Sonja työskenteli Helsingin kaupunginmuseossa valokuvajana ja teki joitakin kuvaus-keikkoja silloin tällöin. Vähitellen hän alkoi katsella työmahdollisuuksia Pohjoismaista, etenkin Norjasta.

– Sonja pölytti, miksi hänestä tuli valokuvaja. Valintaan vaikutti ehkä kauneudentajun herääminen kuvataiteen, runouden, musiikin, arkkitehtuurin ja elokuvan kautta. Vaikutuksien hän mainitsee Aimo Kanervan, Helene Schjerfbeckin, Kain Tappe-

rin, Edvard Munchin, Mirkka Rekolan, Tyne Saastamoisen, Elita Saarisen ja Ingmar Bergmanin.

Kullsalvan kuvaaja

Hieman epäsosiaalisen itsellän pitävä nainen aloitti viisi vuotta sitten oman valokuvaprojektin, jossa hän sukuaa vanhoja kveenejä. He ovat suomensukuinen vähemmistö Pohjois-Norjassa. He puhuvat omaa kveenikieltä, jossa on sekaisin vanhaa suomea ja uutta norjaa. Paikkakunnillakin on Ruijassa norjalainen, suomalaisen ja usein lisäksi saamelainen nimi. Gones on kveeniksi Kullsalva.

– Olen mennyt kolkuttelemaan ventovieraiden ovia, tutustunut mielenkiintoisiin ihmisiin ja kuullut monenlaisia tarinoita. Olen saanut kuvata jo kuuttakymmentä kveeniä.

– Nämä ihmiset ovat juurtuneet Ruijan puuttomille rannoille, mutta suomalaisista esivanhemmistaan he ovat sihtä ylipäät. Tunustuminen kveenien ja sekä historian, geologian ja arkeologian opinnot Tromsandin yliopiston monimuoto-opintoina ovat paikan-

sovi pohjoiseen. Maisema muovaa asukastaan.

– Sonja kokee monumentaalisen luonnon muuttaneen taideteollista työtään plästäisen suuntaan. Kuviin on löytynyt kuin itsestään isoja linjauksia ja äärimmillään vedettyjä muokkoja skaaloja. Pelkistetyssä valokuvassa turinurimassassakin hän näkee hienovaraisia puhuttelevaa kauneutta.

– Runsauden keskeltä on vaikea löytää kirkasta helmeä. Avaruus ja tietynlainen niukkuus ovat terävöittäneet keskitymistäni. Turha on karistut pois, valokuvaja selvittää kokemustaan.

Varangin hopeinen valo

Sonja Siltalan talonvanhus on säiden rajajuna, jolla monesti on paineita ulkokohtästäin. Minullekin tulee painetta, jos tyytyvä taikoa nuoruutta kuviin, Sonja nauraa.

– Mutta jokaisesta ihmisestä löytyy jotain erityistä ja kiinnostavaa.

Maiseman muovaama

Ruijan talvi on avoimena pysyvän Jäämeren takia kostea, mutta onneksi siviäimäiden paukkupakkausta rannikolla vällyttään. Myrsky voivat sitä vastoin olla hengenvaarallisia.

– Kolme vuotta sitten olin talvella tulossa töistä kotiin antolla. Ajattelin, ettei viidetoista kilometrin matka asfaltitietä voi mennä heti tukkoon, vaikka näin lumimyrskyyn yltävin. Niin kuitenkin kävi. Auto juttui hanteen, Sonja Siltala kertoo.

– Hän koetti päästä autostaan turvaan läheiseen taloon. Myrsky paiskasi naisen hanteen, jossa kontat hänen pääsi lopulta suojaan.

– Toinen pelottava myrskykokemus sattui kesäaikaan tunturivaelluksella. Sonja tietää, että luonnonvoimat vievät lopulta voiton, jos niitä lähtee uhmaamaan. Oman pienuuden kanssa kasvokkain joutuminen on kasvattava kokemus. Meri on ollut hänelle tärkein syy Ruijajan jäämiselle, mutta toistaiseksi sen ihaillemistaan rannasta riittää.

– Siään armolla eläminen saa ihmisen unohtamaan turhan murehtimisen ja luo nöyryyttä ja sitkeyttä. Ajankäsityskin levenee, sillä kiire ei

”Reagoin voimakkaasti valoon, joka voi olla niin kaunista, että unohdan muun.”

sovi pohjoiseen. Maisema muovaa asukastaan.

– Sonja kokee monumentaalisen luonnon muuttaneen taideteollista työtään plästäisen suuntaan. Kuviin on löytynyt kuin itsestään isoja linjauksia ja äärimmillään vedettyjä muokkoja skaaloja. Pelkistetyssä valokuvassa turinurimassassakin hän näkee hienovaraisia puhuttelevaa kauneutta.

– Runsauden keskeltä on vaikea löytää kirkasta helmeä. Avaruus ja tietynlainen niukkuus ovat terävöittäneet keskitymistäni. Turha on karistut pois, valokuvaja selvittää kokemustaan.

Varangin hopeinen valo

Sonja Siltalan talonvanhus on säiden rajajuna, jolla monesti on paineita ulkokohtästäin. Minullekin tulee painetta, jos tyytyvä taikoa nuoruutta kuviin, Sonja nauraa.

– Mutta jokaisesta ihmisestä löytyy jotain erityistä ja kiinnostavaa.

sovi pohjoiseen. Maisema muovaa asukastaan.

– Sonja kokee monumentaalisen luonnon muuttaneen taideteollista työtään plästäisen suuntaan. Kuviin on löytynyt kuin itsestään isoja linjauksia ja äärimmillään vedettyjä muokkoja skaaloja. Pelkistetyssä valokuvassa turinurimassassakin hän näkee hienovaraisia puhuttelevaa kauneutta.

– Runsauden keskeltä on vaikea löytää kirkasta helmeä. Avaruus ja tietynlainen niukkuus ovat terävöittäneet keskitymistäni. Turha on karistut pois, valokuvaja selvittää kokemustaan.

Varangin hopeinen valo

Sonja Siltalan talonvanhus on säiden rajajuna, jolla monesti on paineita ulkokohtästäin. Minullekin tulee painetta, jos tyytyvä taikoa nuoruutta kuviin, Sonja nauraa.

– Mutta jokaisesta ihmisestä löytyy jotain erityistä ja kiinnostavaa.

sovi pohjoiseen. Maisema muovaa asukastaan.

– Sonja kokee monumentaalisen luonnon muuttaneen taideteollista työtään plästäisen suuntaan. Kuviin on löytynyt kuin itsestään isoja linjauksia ja äärimmillään vedettyjä muokkoja skaaloja. Pelkistetyssä valokuvassa turinurimassassakin hän näkee hienovaraisia puhuttelevaa kauneutta.

– Runsauden keskeltä on vaikea löytää kirkasta helmeä. Avaruus ja tietynlainen niukkuus ovat terävöittäneet keskitymistäni. Turha on karistut pois, valokuvaja selvittää kokemustaan.

Varangin hopeinen valo

Sonja Siltalan talonvanhus on säiden rajajuna, jolla monesti on paineita ulkokohtästäin. Minullekin tulee painetta, jos tyytyvä taikoa nuoruutta kuviin, Sonja nauraa.

– Mutta jokaisesta ihmisestä löytyy jotain erityistä ja kiinnostavaa.

sovi pohjoiseen. Maisema muovaa asukastaan.

Agnes Hansen, Finn Olsén ja Eise Olsén, Pysyäjeki

Lea ja Kasper Hansen, Kallijoki

Gertrud Olsén, Alftö

Magnus Rajsänen, Annijski